

สงครามบุหรี่ไฟฟ้า

ขณะนี้ ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกำลังวิตกกังวลกับสถานการณ์เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย ทั้งการเพิ่มของจำนวนผู้สูบบุหรี่และกระบวนการที่ทำให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าถูกกฎหมาย

บุหรี่ไฟฟ้าเป็นบุหรี่ชนิดหนึ่งซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกับบุหรี่มวนทั่วไป แต่เป็นอุปกรณ์สูบบุหรี่ซึ่งใช้กลไกไฟฟ้าทำให้เกิดความร้อนไปทำให้ของเหลวที่บรรจุในตัวอุปกรณ์กลายเป็นไอไอน้ำที่ประกอบด้วยสารนิโคติน ซึ่งเป็นสารชนิดเดียวกับบุหรี่มวน แต่ปราศจากควันจากกระบวนการเผาไหม้เหมือนบุหรี่ปกติทั่วไป ส่วนประกอบของบุหรี่ไฟฟ้าคือ แบตเตอรี่ ตัวทำให้เกิดไอและความร้อน และน้ำยาที่จะกลายเป็นไอเข้าสู่ร่างกายของผู้สูบ โดยในส่วนของไอจะประกอบด้วยสารประกอบหลัก ๆ คือนิโคติน (สารเสพติดตัวเดียวกับบุหรี่มวน) สารโพรไพลีนไกลคอลและสารกลีเซอรีน (สำหรับการทำให้เกิดไอ) กับสารเคมีที่แต่งกลิ่นและรส

บุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่บริษัทบุหรี่ผลิตขึ้นมาเพื่อเพิ่มรายได้ เพื่อให้สามารถขยายยาเสพติดได้อย่างถูกกฎหมาย นับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญก้าวหนึ่งของบริษัทบุหรี่ที่พยายามต่อสู้กับกระแสสังคมซึ่งต่อต้านการบริโภคยาสูบเพราะเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญของมนุษย์ การรับรู้ถึงภัยบุหรี่ทำให้ทุกประเทศต่างพยายามควบคุมการบริโภคยาสูบอย่างเต็มที่ แต่ก็ทำได้ไม่ง่าย เพราะการสูบบุหรี่เป็นเรื่องที่สังคมปลูกฝังกันมานาน ในประเทศไทยก็ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล ตั้งโรงงานยาสูบผลิตขึ้นเพื่อหารายได้เข้ารัฐ แต่ภาคสาธารณสุขและภาคประชา-

สังคมต่างก็เคลื่อนไหวด้วยมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดและควบคุมการบริโภค ทุกวันนี้ เวลาเข้าไปในอาคารสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ก็เห็นป้ายห้ามสูบบุหรี่ติดไว้เดือน และมีการผลักดันให้ออกกฎหมายควบคุมและป้องกันการสูบบุหรี่ในระดับโลก มีการตั้งเป้าหมายควบคุมการสูบบุหรี่ให้ทุกประเทศลดการสูบลงร้อยละ 30 ภายใน 10 ปี โดยตั้งต้นจากปี 2558 ไปถึงปี 2568 (อีก 3 ปีข้างหน้า) จากความเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อต่อต้านการสูบบุหรี่ทำให้บริษัทผู้ผลิตพยายามปรับกลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น ทำให้บุหรี่มวนเล็ก หรือโฆษณามุ่งเจาะลูกค้าบางกลุ่ม เช่น ผู้หญิง และเยาวชน การผลิตบุหรี่ไฟฟ้าเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจบุหรี่มีรายได้เป็นกอบเป็นกำ ทั้งนี้ บริษัทบุหรี่ยักษ์ใหญ่ข้ามชาติได้ใช้วิธีโฆษณาทุกรูปแบบ เช่น ความเด่น ความทันสมัยของผู้สูบ ทางเลือกใหม่ของผู้สูบที่มีอันตรายน้อยลงเพราะเป็นบุหรี่ที่ไม่มีควัน หรือเป็นสินค้าที่ช่วยให้ผู้ติดบุหรี่สามารถเลิกบุหรี่มวนได้หรือใช้ทดแทนบุหรี่มวนในระยะยาว

เท่าที่ผ่านมา ข้อกล่าวอ้างที่ว่า บุหรี่ไฟฟ้าเป็นเครื่องมือช่วยเลิกบุหรี่มวนนั้น ยังไม่เป็นจริงเสียทีเดียว เพราะพบว่า ผู้สูบบุหรี่ส่วนหนึ่งสูบบุหรี่ทั้ง 2 ประเภท และอีกส่วนหนึ่งสูบบุหรี่ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง ในทางตรงข้าม กลับพบมีผู้สูบบุหรี่เพิ่มขึ้น โดยผู้สูบบุหรี่ใหม่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นเริ่มทดลองจากบุหรี่ไฟฟ้า แล้วเปลี่ยนไปเป็นบุหรี่มวน ส่วนอันตรายระยะยาวนั้น ยังไม่ชัดเจนว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีความปลอดภัย เพราะระยะเวลาที่มีการใช้ยังสั้นเกินไปเทียบกับบุหรี่มวน ซึ่งกว่าที่วงการสาธารณสุขจะพบอันตรายก็ปาเข้าไปหลายสิบปี แต่ที่แน่ ๆ นิโคตินเป็น

สารเสพติดที่เป็นอันตรายต่อหลอดเลือด หัวใจ และปอด
เสพนาน ๆ ไปก็ย่อมต้องมีอันตรายอยู่แล้ว

ปัจจุบัน หลาย ๆ ประเทศมีความตื่นตัว และพยายาม
หาหนทางขัดขวางการค้าบุหรี่ไฟฟ้า แต่ก็ทำด้วยความยาก
ลำบาก เพราะเป็นเรื่องของเสรีการค้า แต่บุหรี่ไฟฟ้าเป็น
ผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย

ผู้ทำกรรมรงค์ป้องกันยาสูบต่างก็โล่งใจที่พระราช-
บัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มีข้อกำหนด
ในมาตรา 34 ห้ามผลิต ขาย นำเข้าเพื่อขายหรือเพื่อแจก
จ่ายเป็นการทั่วไป โฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาด
ผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งเลียน
แบบผลิตภัณฑ์ยาสูบ และมาตรา 37 กำหนดว่า ผลิตภัณฑ์
ยาสูบที่จะขายในราชอาณาจักรต้องมีส่วนประกอบและ
สารที่เกิดจากการเผาไหม้ของส่วนประกอบตามที่กำหนด
ในกฎกระทรวง จากข้อกำหนดดังกล่าวทำให้การนำเข้า
หรือจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้ากลายเป็นเรื่องผิดกฎหมาย จึงไม่
น่าแปลกใจว่า สินค้าประเภทนี้มีมาหลายปีแล้ว แต่ทำไม
จึงไม่พบในร้านสะดวกซื้อต่างๆ ในประเทศไทย เพราะ
คำตอบก็คือ กระทรวงพาณิชย์ได้รับข้อมูลจากกระทรวง-
สาธารณสุขว่า เป็นสินค้าที่ผิดกฎหมาย ห้ามนำเข้าประเทศ

ที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติถูกยึดบุหรี่ไฟฟ้า
ทุกครั้งที่น่าติดตัวเข้ามาในประเทศ ถึงกระนั้น ก็ยังมีการ

ลักลอบนำเข้าและแอบจำหน่ายทางออนไลน์ ซึ่งปราบ-
ปรามได้ลำบาก

ขณะนี้ กำลังมีความพยายามที่จะแก้กฎหมายให้บุหรี่
ไฟฟ้ากลายเป็นสินค้าที่ถูกกฎหมาย และนำแปลกใจที่ตัว
ตั้งตัวตีในการเคลื่อนไหวนี้แทนที่จะเป็นบริษัทบุหรี่ กลับ
เป็นรัฐมนตรีท่านหนึ่งในรัฐบาลปัจจุบันทั้งที่เรื่องนี้ไม่มี
ความเกี่ยวข้องกับงานที่ท่านรับผิดชอบ โดยท่านอ้างว่า
ให้เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้สูบบุหรี่ และยังเป็นการ
สร้างรายได้เข้าประเทศจากภาษีบุหรี่ (ผู้ได้รายได้จริง ๆ
น่าจะเป็นบริษัทบุหรี่ข้ามชาติ)

ความจริงทางเลือกที่มีความชอบธรรมสำหรับผู้สูบคือ
หามาตรการให้เลิกสูบ โดยการใช้ยารักษาการติดยาโคติน
ซึ่งอยู่ในกระบวนการนำเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติ และรัฐ
ก็ไม่ควรหารายได้เข้ารัฐโดยการขายยาเสพติดเพื่อสร้าง
ความเจ็บป่วยให้แก่ประชาชน

คงต้องติดตามอย่างใกล้ชิดว่า ผลของสงครามจะเป็น
อย่างไร ระหว่างรัฐมนตรีผู้อยากให้นำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า กับ
หน่วยงานควบคุมยาสูบและประชาสังคมที่รณรงค์ต่อต้าน
ยาสูบ

นพ. วิวัฒน์ โรจนพิทยากร

บรรณาธิการ